

Narodna lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrti leta 16 din. Izena Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvu spetjema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Narodni političen list za slovensko ljudstvo

Politična plačana v gotovini.
STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Iznosišče in upravištvu je v Mariboru. Koristna cesta št. 5 Z urovnostvom se ne govori vsaki dan samo od 11. do 12. uro. Rokopisi se ne vračajo. Nazaprta reklamacije so pošiljne prosta. Telefon interurban št. 113.

41. števil.

Maribor, dne 13. aprila 1923.

Letnik XV.

Akcija za sporazum.

Delo za sporazum dobiva jasnejše oblike in v Zagrebu vlada precej optimizma, morda celo malo preveč. Trdi se celo, da je v svrhu sporazuma ustvarjena že platforma, ki vsebuje določilo in privolitev, da se zopet oživi oblast bana, ki naj bi se prenesla na enega od ministrov. Dosedanji pokrajinski namestnik za Hrvatsko pa bi postal banov namestnik. Po sklepu sporazuma naj bi šel ves blok skupno v vlado ter se lotil upravnih poslov.

Vse te vesti in govorice so več ali manj prezgodnje že radi tega, ker se hrvatski zastopniki ne morejo dogovoriti z radikali kot s predstavniki srbskega naroda, dokler Pašić parcelira Hrvatsko. Radičeva delegata, ki sta šla v Beograd, imata nalog, da opozorita vlado, naj odneha s parcelacijo, ker se ji bo hrvatski narod uprl z vsemi sredstvi.

V drugi točki naročila se glasi, da sedanje postopanje vlade sili poslance HRSS v opozicijo. V tretji točki se opozarja radikali, da morajo, če žele dogovor o sporazumu, o tem obvestiti tudi dr. Korošca in dr. Spaho. — Radičeva odposlanca sta nadalje pooblašena, stopiti v stik z Ljubom Davidovičem glede skupnega nastopa med njim in revizionističnim blokom pri volitvi skupščinskega predsedstva. Nato se imata odposlanca vrniti v Zagreb.

Prihod Radičevih odposlancev je zbudil v Beogradu veliko zanimanje za potek pogajanj. Znano je, da se zlasti gospodarski in bančni krogi zavzemajo za sporazum, ker so toliko previdni in pametni, da vedo, kaj nam je potrebno in kaj se lahko opraviči pred zunanjim svetom. Amputatorji se vedno bolj odklanjajo, ker prevladuje treznost in razum z uvidevnostjo, da se mednarodno določene državne meje ne dajo menjati, kakor perilo v nedeljo zjutraj in ne predstavljati, kakor kak plot na dvorišču.

Radičeva odposlanca dr. Maček in dr. Krnjevič sta ob prihodu izjavila:

Došla sva v Beograd, da pokažemo, da naše stališče ni tako, kakor so je slikali beograjski listi. Mi hočemo sporazum s srbskim narodom. Ker pa je radikalna stranka predstavnic srbskega naroda, smo sklenili, da se razgovarjamo z njo. — Dr. Krnjevič je izjavil še posebej, da bodo Radičevi poslanci gotovo prišli v Beograd, da sodelujejo v parlamentu. Ali bodo prišli 16. ali 18. aprila ali pa pozneje, to seveda še ni gotovo. Kar pa se dohoda delegatov tiče, se je izvršil za to, da se razgovarjamo z radikali o sporazumu. Medtem pa se zdi, da je glavni cilj dohoda obeh delegatov ta, da pred končno odločitvijo Radičeve stranke dobijo točne informacije o položaju v Beogradu ter o mišljenju radikalne stranke.

Delegata sta se s Pašićem razgovarjala nad eno uro in pozneje je dr. Maček izjavil, da je z razgovorom prav zadovoljen in da upa na uspehe. Javnost po pretežni večini pozdravlja sporazumno akcijo in širi se prepričanje, da bo največji nasprotnik sporazuma in vnet zagovornik nasilne vlade Svetozar Pribičević zopet doživel silno blamažo.

Nasprotnikom sporazuma so prihiteli sedaj italijanski fašistovski listi z isto vneto na pomoč, s katero so se poprej ogrevali za amputacijo in samostojno čisto Srbijo kot veliko prijateljico Italije. Najzagriznejša italijanska fašistovska glasila so začela sedaj na mah prinašati iz Beograda poročila o gotovem sporazumu ter o popolni zmagi avtonomistov, po kateri naj bi vse pokrajine s Črno goro in Bosno vred dobile po avstrijskem vzoru svoje deželne zbornice. Na eni strani taka poročila, na drugi pa licemerno obžalovanje Pašičevih radikalov in Srbije, češ, kolika škoda in kako nazadovanje.

Vse to služi, popačeno in zlagano kakor je, edino le v podžiganje srbskega šovinizma proti akciji za sporazum in proti osnutku prave slovenske politike in zveze na jugovzhodu Evrope, ki je Italijanom, Rumunom, Madžarom in Grkom tako neprijetna.

Pa vse to Pribičeviću ne bo pomagalo. Sklicaj se že raznovrstne seje svojih pristašev in prijateljev, da bi se posvetovali, kako naj bi se nastopilo proti vedno bolj razširjeni volji za sporazum in akciji za njegovo izvedbo. Nasprotnikom sporazuma sploh in posebej še Pribičeviću se pripravlja blamaža in polomija. Hudo je že to, da se je politični urednik zagrizenega «Balkana», najhujši amputator sam amputiral, to je razkrinkal kot stari, že dolgo zasledovani goljuf v Zagrebu, kakor poročamo na drugem mestu. Najhujše se pa že sedaj blamirajo vsi listi, ki zastopajo ter zagovarjajo Pribičevićevo politiko. V strašni zmedbi so sedaj. Ob vseh mogočih in nemogočih prilikah povdarjajo, da hočejo rešiti državo kot nekaki poklicani in pooblašeni zastopniki in ko se po listih iznaša material o raznovrstnih zlorabah nekdanjih demokratičnih ministrov, so demokrati tako nepredvidni in drzni, da grozijo radikalom z usodo grških ministrov. Za Pribičevićevo megalo mane so vsi drugi Pašić kakor Radič, Korošec kakor Spaho in Davidovič izgubili orijentacijo in zaslombo, samo oni naj bi jo še imeli.

Blaznost in zločinstvo se vedno bolj rije v ospredje tabora proti sporazumu in to dejstvo je še najboljše jamstvo za zmago sporazumne akcije.

Politični položaj.

Seja izvrševalnega odbora SLS. Na seji izvrševalnega odbora SLS dne 11. t. m. v Ljubljani je načelnik dr. Korošec poročal o svojih razgovorih z odposlancem radikalne stranke dr. Janjičem v Slavonskem Brodu. Ti razgovori so bili zgolj informativni. Nato so se dr. Korošec, dr. Brejc, Kremžar in Smodej določili kot odposlanci, ki se bodo skupno s HRSS in JMO oficijelno začeli razgovarjati v Zagrebu z odposlanci radikalne stranke.

Radičevi delegati so v Beogradu vzbudili veliko zanimanje. Ves dan so bili obkoljeni od cele trume novinarjev in iz stavljenih vprašanj je bilo sklepati, koliko je storila in kako zlobna je bila agitacija nasprotnikov sporazuma. Prej se je govorilo, da Radič ne ve, kaj hoče, sedaj pa mora tudi Beograd uvideti, da stoji za njim masa hrvatskega naroda od inteligenta pa do zadnjega seljaka. Par let se je vodila politika, ki prizna v državi SHS samo Srbe in k večjemu še nekake Jugoslovane, Hrvatov in Slovencev pa v nobenem slučaju ne. Razgovori z delegati HRSS so sedaj mnogo razčistili. Pokazali so, da Radič prav dobro ve, kaj hoče, da je njegov pokret pokret hrvatskih narodnih mas in da je ves bav-bav o razkroju države zlagan, ker hočejo Hrvati in Slovenci na zunaj skupno državo, na znotraj pa ureditev, kakoršno narod hoče.

Pribičević noče sporazuma. Prihod Radičevih delegatov v Beograd je izzval med tamošnjimi krogi veliko senzacijo. V Pribičevićevih vrstah je nastala zmešnjava, ker so bili demokrati prepričani, da se bo Pribičeviću posrečilo pridobiti Pašića za koalicijo. Sedaj poskušajo z različnimi izmišljenimi frazami o protidržavni politiki bloka Radič—Korošec. Sploh inemogočiti spravo med Srbi in slovensko-hrvatskim blokom. Razglasili so celo, da opremajo blokaši oborožen odpor, ako bi postal Pribičević zopet notranji minister. Te mahinacije Pribičevićeve se seveda ne smejo precejevati, toda pri sporazumu lahko delajo velike ovire. Kakor se vidi iz položaja, se ne gre vladi toliko za sporazum, kakor pa za to, da se izvleče iz sedanje neugodne situacije. Dasi v Beogradu gotovo ne verujejo pisanju njihovih šovinističnih listov, so vsejedno ti dosegli v štiriletni neprestani in ostudni gonji proti poskusu, da se centralizem zlomi, da je večina beograjskih politikov tako kratkovidna, da vidijo samo dva izhoda iz današnje situacije: ali da se hrvatsko-slovenska koalicija s silo zatre in da se njeni voditelji obtožijo kakšne protidržavne krivice in se jih zapre, «Politika» meni, da je dolžnost krone, da da inicijativo za rešitev notranje politične krize in da nastopi za sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Od Radiča in njegovih pristašev naj se ne zahteva nikaka prisega, ampak samo to, da razloži svoje zahteve. Seveda je mnogo srbskih politikov, ki so proti temu, in zahtevajo nasilno rešenje, nekateri so celo za politično ali vojaško diktaturo. «Politika» pa je mnenja, da se mora Slovincem in Hrvatim do skrajnosti popustiti in še le, če bi se ti poskušali izjaloviti, naj se pač skuša priti po krakšni drugi poti iz tega položaja. Sedaj stojimo v odločilnem in usodnem momentu. Pota, po katerih bo hodila naša prihodnja politika, so v veliki meri odvisna od dobre volje naših politikov in od intervencije krone.

Šovinistično hujskanje. Takoj po prihodu ministra Zupaniča v Beograd sta začela velesrbska lista «Balkan» in «Tribuna» pisati silno hujskajoče članke proti Slovincem. Splošno se trdi, da so ti članki naravnost pisani od Zupaniča ali pa saj od njega inspirirani. — Zupanič se hoče — to je tu splošno mnenje — nad Slovenci maščevati, ker je pri volitvah tako pogorel. «Balkanov» uvodnik: «Slovenci provocirajo amputacijo, naj slišijo odgovor od srbske strani» — grozi Slovincem z amputacijo ter jim očita, da so osvobojeni od srbske strani, da so štiri leta plenili državo. «Balkanov» članek z ozirom na «Slovenčev» članek od velikega petka očita Slovincem, da so oni uvedli korupcijo v državi, da stalno tihotapijo na mejah, da zahtevajo avtonomijo, čeprav so država v državi, čeprav so pijavke, ki žive od soka države. Varajo se Slovenci, če mislijo, da dobe avtonomijo. Ali bo ostalo tako, kakor je, ali pa pride amputacija, prej pa bo še zmečkana «švercarska slovenska vojska popa Korošca». Nato se bodo potegnile meje do Žumberga ter se ogradile z neprodno bodečo žico, da nobena slovenska «švercarska pijavka» ne bo mogla preko meje. Slovenci so v štirih letih ujedinjenja obogateli. Sedaj pa dolže Srbe, da so jih spravili na Golgato. Naj gredo od nas, nam jih ni treba. Drugi članek «Balkana» pa se peča z radostjo s članki «Slov. Narod», ki ponatiskuje «Balkanove» članke proti Slovincem, češ, da slovenski narod ni nič vreden. — Ljubljanski «Narod» pljuva na slovenstvo, nima pravice na pridevek «slovenski», ker je dosegel prvo mesto med obrekovalci lastnega naroda. «Balkan» si je pa hitro

opomogel ter nadomestil svojega političnega urednika, ki se je baš ta čas v Zagrebu amputiral kot dolgo iskan slepar.

Vodstvo nemške stranke odločno zanika razširjene vesti, da se bodo nemški poslanci priključili radikalni stranki, kot neresnične. Nemški poslanci se bodo držali programa, ki je bil sprejet na zborovanju nemške stranke v Hasenfeldu.

Tajne seje. Po razgovoru z Radičevimi delegati se vršijo razni ministrski posveti, ki se pa obdržijo v tajnosti. Dolgotrajno tajno sejo je imel tudi južno-srbski klub muslimanskih poslancev «Džemijeta» o svojih namerah v parlamentu.

Po svetu.

Nemiri v Rumuniji. Dočim rumunska vlada deluje vse vesti o nemirih v Rumuniji, poročajo francoski listi sledeče: V Rumuniji se vsak dan ponavljajo burne demonstracije proti ustavi, ki jo je sklenil kabinet Bratianu. Ko se je v parlamentu o tej centralistični ustavi glasovalo, se je cela opozicija absentirala. Opozicijo vodi prvi ministrski predsednik Velike Rumunije Vajda. Na dan glasovanja o ustavi je bila mobilizirana cela rumunska armada. Pa tudi v armadi vre in je več tisoč častnikov prosilo za odpust iz službe. Mobilizacija armade je stala 84 milijonov lejev. Vseučilišča v Bukarešti, Cluju, Jasiju in Črnovicah so zaprta, ker so dijaki uprizarjali burne demonstracije proti reakcijski ustavi. Razburjenje po celi deželi raste in se obrača tudi proti dinastiji, ki drži nasilnika Bratianu. — Rumunska vlada daje žalosten primer protijudске nasilne politike in posledice njenega dela se že tudi kažejo, pa naj se od vladnih organov še toliko dementirajo.

Glede reparacijskega vprašanja predlaga Loucheur ki se je te dni razgovarjal z angleškimi državniki v Londonu, predvsem ustanovitev Porenja kot zvezne države, tako, da bi med Nemčijo in Francijo obstojala nekaka nevtralna dežela, ki bi nudila Franciji zadostno garancijo v svrhu varnosti svojih meja. Nemci pa odgovarjajo, da se taka zvezna država more ustanoviti le po § 18 nemške ustave, ki predvideva svoboden plebisit prebivalstva. O tem pa ne more biti govora, dokler je Porenje zasedeno. Kaj mislijo Angleži o Loucheurjevih predlogih, se še ne ve.

Nemški pasivni odpor v Poruhrju utedne povzročiti padec Poincaréja. Tardieu piše v «ECHO National», da je zasedba Poruhrja dala Franciji tekom poldruga meseca samo 78.125 ton premoga, to se pravi, dva veka na dan, dočim jih je pred zasedbo odhajalo v Francijo 47 dnevno. K temu je treba zdaj računati še ogromne stroške vojaške okupacije. Nasprotniki Poincaréja: Herriot, Tardieu, Loucheur in sam predsednik Millebrand pridno intrigirajo, da strmoglavijo Poincaréja.

Francija in Orient. Francosko stališče v Orientu je zelo omajeno. Krmar francoske države Poincaré je doživel novo blamažo, z Angleži se ni znal sporazumeti in sedaj se smeje Turčija enim in drugim, gospodarske ugodnosti pa poklanja Amerikancem, ki so razpredli celo vrsto gospodarskih projektov po Mali Aziji.

Zakaj se ljudje ubijajo? V Zedinjenih državah v Severni Ameriki je število samoumorov izredno naraslo. In najbolj čudno je to, da je največ samomorilcev iz takozvanih boljših krogov, torej sami bogataši. Razlogi so zelo različni in skoro vsak samomorilec navaja v pismu kak poseben vzrok, dostikrat neznaen ali zelo smešen. Največ se jih ubije zaradi domaćih preprirov, vsled nesrečne trgovine, jako mnogo zlasti iz nesrečne ljubezni. — Neka deklica je zapustila pismo, v katerem pravi, da gre v smrt iz radovednosti; druga se je ubila, ker je mislila, da je grda. Posebno pa se je proslavil neki mladenič, ki se je ubil samo radi športa. Med samoumorilci je jako mnogo nedoraslih, posebnost otrok od razločenih roditeljev, ki so imeli priliko gledati že v rani mladosti rodbinske žaloigre.

Beleške.

Fašistovske modrosti. Ko so se radikali že precej sprijaznili z akcijo sporazuma, je Pribičević in za njim fašisti še bolj vneto začel zagovarjati silo. To tudi radi tega, ker kaj drugega itak ne preostaje. Ponudbe za vladno zvezo so radikali odklonili, prilika za demokratiško «rešitev» države se na drug način ne nudi in tako ostane fašistom samo še ideal sile in protizakonitosti. Subotiški fašistovski list «Princip» si je privoščil to-le neumnost: «Kristus ni mogel spraviti reda v človeštvo, ker ni priznal zakona sile in tako tudi mi brez nje ne bomo mogli uvesti reda v naši državi — — —». Fašistovska modrost kulminira v tem, da govori o jugoslovanskem nacionalizmu kot «odkritem nosilec večne sile».

Kakor pač Srbijanci hočejo. «Slobodna Tribuna» pravi, da piše srbijsko časopisje, da po izidu izza zadnjih volitev v prečanskih krajih se Srbi nikakor ne smejo pustiti majorizirati in država se mora urediti pač tako, kakor Srbi hočejo. Svojo trditev podpira srbi-

jansko časopisje takole: V naših prečanskih krajih, ki so bili svojčas pod Avstro-Ogrsko, je glasovalo 18. marca 1 milijon 324 tisoč volilcev. Od tega števila so dobili Hrvati 546.300 glasov, Srbi 415 tisoč, Slovenci 142 tisoč in muslimani 107 tisoč. To število od 415 tisoč srbijskih glasov v vseh prečanskih krajih (to število bi bilo še znatno večje, ako bi bili vsi prečanski Srbijanci glasovali složno) naj bo jasno točen odgovor Radiću, Korošcu in Spahu, da se prečanski Srbi nikakor ne pustijo majorizirati, ampak, da bodo razbili vsako separatistično akcijo z orožjem, ker ta naša država mora biti urejena tako, kakor Srbi hočejo. Torej 415 tisoč se ne pusti majorizirati in se hoče ubraniti majorizacije z orožjem v roki, a vsi drugi se pa morajo pustiti majorizirati in morajo pristati na to, da bo država urejena tako, kakor hočejo Srbi. V nasprotnem slučaju so pač separatisti, neprijatelji države in izdajice. Državotvorna politika ima dve logiki, ki si popolnoma nasprotujeta in dva principa, ki pobijata eden drugega, ali z drugimi besedami: balkanska logika in balkanski principi.

Zločin nad Slov. Bistrico.

Račun naj polaga dr. Reisman! O krvavem orjunaškem izgredu v Slov. Bistrici prihajajo od domačinov mnogostranska in izčrpna poročila, ki se popolnoma strinjajo v tem, da je načrt zločinskega orjunaškega napada plod in delo zlobne narave sploh in posebej se zagrizenega sovraštva do Slov. Bistrice in njenih prebivalcev. Na vsa vprašanja, kdo bi bil s tem obložen ter tega zmožen, se kaže na — odvetniškega kandidata dr. Avguština Reimana. Zakaj? — Zato, ker je dr. Reisman splošno znan po svoji zagrizenosti in po svojem sovraštvu do Slov. Bistrice, kjer je začel svoje teroristično delovanje v nekdanjem narodnem svetu. Tedaj je z vsjo zlobo, nadutostjo in zagrizenostjo nastopal kot pravi diktator. Ker se nikdo ni hotel ne iz priznanja in ne iz prijaznosti uklanjati njegovi neznanosti, je hotel kot član narodnega sveta potlačiti ljudi pred seboj na kolena. Z nekako bolešno zlobnostjo in zagrizenostjo je iskal in si izmišljal vsakovrstne protinarodne grehe in krivce. Ko so nedolžne ljudi gnali v mariborske zapore, da se šele tam izkaže njih neoporečnost in nedolžnost, se je dr. Reisman v divji vniemi in opojenosti voziral z državnimi avtomobili naokrog, da so kolesa pokala in da je v tej njegovi besni gonji še marsikaj drugega od narodnega premoženja propadlo. Od tedaj zlobni Avguština ne sme več v Bistrico, ki je norega Augusta sicer trpela, zlobnega pa ni mogla prenašati. Ker sam ne more v Bistrico, zato je šel z Orjuno, da je od njega tako osovraženi mirni kraj okusil primer bojne grozote in da se slovenske žrtve danes borijo s smrtjo. — Tako je, če August podivja! — Slabiči v vsakem oziru, kakor je on, so v beši najhujši, zagrizajo se v zlobo in vse, kar pride od njih, je grdo in zavrato kovarstvo. Podivjani in zagrizeni August dr. Reimana se kaže v zlobnem natolecevanju skoraj vsake vrste, ki jo napiše v «Jutro» in celo pri jedi v uradniški menzi mu zloba ni dala miru, moral je rovariti in obrekovati na najgrše načine. — Kultura take ljudi zavrže, dr. Reismanov August se pa sam kliče za — kulturnega delavca. Če se še spominja na ostanke kakega poštenja, naj polaga račun o svojih odnošajih do Bistrice in Bistričanov.

Kdo je vrgel ročno granato v Slov. Bistrici? Takoj po razbojniškem napadu orjuncv na Slov. Bistrico je pisalo «Jutro» in za njim «Tabor» in stara razklopotana fregata «Narod», da so vrgli granato sami med se: klerikalci, Nemci in nemškutarji. «Jutro» in «Tabor» od srede pa se že krčita v svojih poročilih in pravita, da so vrgli granato samo Nemci in nemškutarji brez klerikalcev. In ne bo dolgo več, ko pa bomo mi pisali, da je vrgel granato mariborski orjunc in da je izdelal načrt za razbojniški napad na Slov. Bistrico dr. Reisman, ki spada s predsednikom mariborske Orjune Reharmem vred že davno pod ključ.

Od ljudstva bodo prejeli zasluženo plačilo. Glavni slovenjebistriški orjunaši so tamošnji učitelji, izvzemši g. Babška. Ljudstvo je vsled razbojniškega napada orjuncv na mirno Slov. Bistrico tako razkačeno, da je samo organiziralo bojkot proti učiteljem-orjuncem. Nobeden od slovenjebistriških staršev in tudi iz okolice ne bo poslal svojih otrok v razrede, v katerih poučujejo slovenjebistriški učitelji-orjunci. Ljudstvo ne bo odnehalo prej z bojkotom, dokler ne izginejo ti kolovodje razbojniške Orjune iz Slov. Bistrice. Ljudska kazen popolnega bojkota čaka tudi oba slovenjebistriška trgovca-orjunca. Ako smo že tako daleč, da naše oblasti nimajo moči in nočejo več ščititi osebne varnosti in lastnine miroljubnih državljanov, pa bo prevzelo čuječnost nad osebno in lastninsko varnostjo ljudstvo samo. Ljudska sodba nad razbojniško Orjuno bo izpadla tako, kakor ta divjaška organizacija zasluži.

Dnevne novice.

Bodite tudi gospodarsko zavedni! Pri zadnjih volitvah je naš pošten slovenski narod tako lepo in enoglasno pokazal, da mu je res za samostojnost Slovenije in političnem in gospodarskem oziru. Politično smo z zadnjimi volitvami ubili vse stranke, ki so nas od ujedinenja sem prodajale pogubonosnemu centralizmu. Politično so že na tleh te izdajice slovenske samostojnosti, sedaj jih treba ubiti še gospodarsko. Gospodarski oderuhi in pijavke slovenskega naroda so liberalci, ki imajo med Slovenci več denarnih zavodov. In ravno ti policajdemokratski denarni zavodi životarijo samo od kmetijskega denarja in s tem denarjem iz klerikalnih žepov podpirajo Sokole, Orjuno, «Jutro», «Tabor» in

kakor se že imenujejo vsi policajdemokratski listi, ki so za Slovence največja sramota. Vse naše zaupnike in somišljenike opozarjamo, kakor so odprli našemu narodu politično oči, naj mu jih tudi gospodarsko, da ne bo podpiralo s svojim težko prisluženim denarjem gospodarskih in političnih izdajic Slovenije. Ljudem, katerih kultura je razbijanje tiskarn in prelivanje bratske krvi, treba tudi pokazati v gospodarskem oziru, da so izmeček slovenstva in je naravnost sramota za vsakega Slovenca, ki bi še te Efijalte denarno podpiral. Kakor smo naše vrlo slovensko ljudstvo iztreznili politično, moramo ga v tej zmagoslavni volitveni dobi iztrezniti tudi v gospodarskem oziru. Pošteni in avtonomistični Slovenci, pomnite: vsak vaš krajcar, naložen v policajdemokratskem denarnem zavodu, pomaga izdajati slovensko samostojnost in razširjati med miroljubni slovenski narod sokolstvo in orjunaško razbojništvo in posurovelost. Od moža do moža moramo širiti klic: ven s poštenim slovenskim denarjem iz policajdemokratskih zavodov!

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru, Stolna ulica 6, je imela 12. t. m. svoj redni občni zbor, na katerem se je odobril računski zaključek za leto 1922. Poročilo načelstva in nadzorstva je pokazalo izredno krasen razvoj tega našega zavoda. Posojilnica je imela prometa 68,935.631 din.; hranilne vloge so se pomnožile za okroglo 2,125.000 din. in so znašale koncem leta 1922 5,486.749 din. Posojila so se povišala za 2 milijona 237.911 din. in so znašale ob koncu poslovnega leta 1922 3,846.924 din. Čistega dobička je posojilnica napravila 52.473 din., ki se je ves pripisal rezervnemu skladu, kateri znaša 109.585 din. Posojilnica je razdelila med letom 9.982 din. v dobre namene. Ta zavod uživa izredno veliko zaupanje pri prebivalstvu Maribora in okolice. Ljudstvo se ga rado poslužuje, ker so obresti za posojila nizke in ker posojilnica izvršuje vse vknjižbe sama, tako, da stranke plačajo vedno le koleke, drugih pisarniških in posebnih advokatskih stroškov pa nimajo. Za varnost vlog jamči predvsem rezervni sklad, ki znaša 109.585 din., nadalje veliko vinogradno posestvo pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, vredno najmanj 650.000 din. in pa veliko stavbišče v Mariboru pred frančiškansko cerkvijo, ki je vredno najmanj 200.000 din. Poleg tega pa ima posojilnica 1003 člane, ki jamčijo za varnost vlog z vsem svojim premoženjem. Posojilnica je razpolagala celo upravno leto z zadostnim denarjem, tako, da je vsak uradni dan lahko izplačala vsak zahtevani znesek, ne da bi se ji bilo treba posluževati odpovednih rokov. Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru je eden najlepših in najsolidnejših naših denarnih zavodov, katerega vlagateljem najtopleje priporočamo. Mnogi naši ljudje imajo denar doma, kjer jim lahko zgori ali pa se jim ukrade. Vsem takim odločno priporočamo, da ga naložijo pri imenovani posojilnici, kjer ga vsak trenutek lahko dobio nazaj. Vse naše prijatelje in pristaše pa prosimo, naj povsod agitirajo za ta zavod, da bode na ta način v kratkem postal najmočnejši denarni zavod na Štajerskem.

Prenos vrednostnih papirjev, ki se hranijo pri poštini hranilnici na Dunaju v našo kraljevino. Lastniki vseh vrst vrednostnih papirjev, ki so v shrambi pri poštini hranilnici na Dunaju, se pozivljajo, da prijavijo iste radi prenosa v našo državo pri katerikoli pošti naše kraljevine. Prijaviti morajo svoje vrednostne papirje tudi vsi tisti, ko so svoje papirje še prijavili v letih 1919 in 1920, ker so bile takratne prijave samo informativnega značaja. Za prijavo je treba izpolniti poseben obrazec, ki se dobi pri vsaki pošti za ceno 50 para in sicer je treba izpolniti za vsako rentno knjigo (potrdilo o deponiranju — Depotschein) po dva obrazca. Izpolniti se morajo obrazci točno po predpisu ter mora vsak obrazec podpisati lastnoročno tisti, kojega podpis je prijavljen pri poštini hranilnici na Dunaju. Ako so vrednostni papirji deponirani pod geslom, je navesti v vsaki prijavi (na vsakem obrazcu) tudi geslo (Losungswort). Prijavit je treba priložiti: 1. Rentno knjigo, odnosno potrdilo o deponiranju (Depotschein); 2. Dokaz o državljanstvu v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev (domovnico, potrdilo občine, odlok o podelitvi državljanstva, dekret o imenovanju državnih nameščen cev); 3. Dokaz, da prošilec od 16. julija 1920 naprej v Avstriji nima nikakega bivališča (potrdilo občine ali policije, da prošilec ne stanuje na avstrijskem teritoriju odnosno, da ima stalno bivališče v naši državi). Izpolnjene obrazce je oddati z vsemi navedenimi dokazili katerikoli pošti naše kraljevine do spodaj označenega roka. Za depoje umrlih ima narediti prijavo njihov pravni naslednik, ki ima to dokazati s sklepom sodišča. Ob enem mora dokazati za umrlega in za se, da biva v naši kraljevini. Prijave za prenos vrednostnih papirjev morajo napraviti: 1. Za navadne depoje lastniki vrednostnih papirjev sami. 2. Za sodnijske depoje sodišča, na kojega odredbo je depo vezan. 3. Za kavcije, ki niso oproščene, oblast, za katero je kavcija položena. Pošte bodo pošiljale te prijave Poštni štedionici v Sarajevo, ki bode oskrbela prenos vrednostnih papirjev v našo državo ter bode po izvršenem prenosu vrnila prošilec vse dokumente (razven rentne knjižice), ki se priložijo prijavam. Rok za vlaganje prijav za prenos predvojenh negažiranih vrednostnih papirjev poteče s 20. aprilom 1923 za ostale vrednostne papirje pa s 31. majem 1923. Zakasnele prijave se ne bodo upoštevale. Vsa potrebna pojasnila dobe stranke pri vsaki pošti. Vsi lastniki vrednostnih papirjev, ki so znanjeni pri poštini hranilnici na Dunaju, se v lastnem interesu pozivljajo, da izvrše prijave istih čimprej, najkasneje pa do zgoraj določenih rokov, ker se sicer prenos teh prijavljenih vrednostnih papirjev ne bi mogel izvršiti.

Sijajna zmaga SLS v Braslovčah ne da miru znamenju dopisniku «Domovine». Njegovi surovi izrazi pre sedajo najbrž tudi pametnim nasprotnikom. Človek ne bi verjel, da upa kdo na tak način sramotiti celo župnijo. Kdor ve, čigavo in kakšno glasilo je «Domovina», mu bo to umljivo. Gospodine dopisnik, zapomnite si to-le: lagati in blatiti gospodarske, prosvetne in cerkvene organizacije zna vsak paglavec. Kaj so te organizacije storile dobrega ali «slabega», nas ne boš učil ti. Preganjanje klerikalnega zmaja in farovski gonjo prepuščamo tebi. Če ne prenehaš z ostudnimi napadi, dobiš vrnjeno milo za drago. — Eden v imenu mnogih, ki se ne bojijo ne tebe, ne «tvojih».

«Balkanov» politični urednik aretiran kot dolgo zasledovan slepar. V pondeljek je prišel v Zagreb ter oddal pri vseh važnih politikih, tudi pri Radiću in dr. Mačeku svojo vizitko z imenom Milan P. Jovanović, politički urednik «Balkana» — Beograd. Obiskal je tudi razne redakcije in v eni so ga spoznali in razkrinkali. «Vi ste Martinković», so mu rekli, on je pa trdil, da je Jovanović iz Beograda ter je takoj zopet izginil iz uredništva. Martinković je star zagrebški znanec, ki je zagrebški filateliste pred več leti okradel za dober milijon kron, potem pa brez sledu izginil. Da se je sedaj pojavil nenadoma pod imenom Jovanović v lastnosti političnega urednika «Balkana», je naenkrat zvedela tudi policija in prišla ga je, ko se je ravno priključil ministru Zupaniću in pokrajinskemu namestniku dr. Cimiću ter ju spremljal na potu od kolodvora v mesto. Jovanović—Martinković se je ob aretaciji delal sprva zelo presenečenega ter je ministra vlekel za rokav, češ, kaj hočejo ti presneti Hrvati. Detektivi so pa vedeli, kaj hočejo in odvedli so ga na stražnico, kjer je končno le priznal, da je Martinković in dolgo zasledovan slepar, ki je našel svoje mesto pri «Balkanu». Tu se je izdajal za pristnega Srbijanca in pisal je rabeljske članke za amputacijo, sedaj se je pa sam tako — amputiral. Lepa blamaža za «Balkan» in še lepša za zagrizene beogradske šoviniste.

Kaj je vse mogoče v naši armadi. «Hrvat» javlja: Komandantom II. konjeniške divizije je imenovan pukovnik Peter Marković. Nekoliko dni pred imenovanjem je bil ta polkovnik proglašen invalidom s 70 procenti. Komandantom divizije je bil imenovan samo radi tega, da postane kar v najkrajšem času general. Kot vojaka ga ostro kritizira srbijansko časopisje in pravi, da je znan samo vsled svojih neuspehov. Od Francije pa je bil vkljub temu odlikovan z Legijo časti, ker je branil Beograd leta 1915 — a v resnici pa tedaj niti v Beogradu ni bil.

Džordže Čokorilo in dolarji. Pred poldrugim letom je odšel v Ameriko znani Velikosrb in hujšak Džordže Čokorilo in začel tam izdajati list «Srpska Zora», da bi ž njim med našim, v Ameriki živčim ljudstvom propagiral velesrbsko idejo. Propagando je vršil na ta način, da je strašno udrihal po Hrvatih in Slovencih in po sedanji Jugoslaviji, ki mu še ni bila dovolj «srpska» ter je skušal, da v Ameriki napravi iz Jugoslavije Veliko Srbijo, ker se mu to ni posrečilo v domovini. Ker pa ni imela njegova propaganda nikakega uspeha, je bil prisiljen pred par meseci ustaviti svoj list. Od tega časa pa je zginil, da ni nihče vedel kam. Nekateri mislijo, da se nahaja v Chicagu in v zvezi s tem piše čikaški list «Hrvatski Glasnik» in newyorška «Srbadija» da je Čokorilo moral pobegniti in se skriti, ker je vzel 900 dolarjev od nekega Save Milekovića, kateremu je dokazano, da je poveril 10 tisoč 380 dolarjev, last naših izseljencev, ki so mu dali denar na čuvanje. S tem denarjem je Mileković pobegnil v Jugoslavijo, kjer se je izdajal za «doktorja» in katerega je baje beogradska vlada odlikovala z ordenom sv. Save IV. stopenja. Čokorilo ima sedaj vzrok, da se skriva, katji ameriška policija mu gotovo ne bo podelila «ordena» če tudi je Velikosrb in.

Višja pedagoška šola v Beogradu zaprta. Vlada se je odločila, da zapre višjo pedagoško šolo v Beogradu, ki sploh ni nikdar obstojala, dasi je imela celo vrsto profesorjev, ki so bili seveda prav dobro plačani. Kaj takšnega je mogoče samo v Beogradu, kjer imajo za vsako neumnost dovolj denarja, dočim pri nas ne dobiijo podpore niti najpotrebnejše kulturne ustanove.

Velika eksplozija v Dubnici pri Čupriji v Srbiji. V tamošnjem parnem mlinu je eksplodiral glavni kotel. Porušilo se je do malega vse poslopje in pokopalo več delavcev. Dosedaj so dobili izpod razvalin 10 mrtvih in 30 manj ali več ranjenih. Prebivalstvo je radi eksplozije bežalo na vse strani. Kako je eksplozija nastala, ki je napravila občutno škodo, še do sedaj ni pojasnjeno.

Čudno odkritje v Kreševu (Bosna). Sarajevska «Nova Štampa» prinaša naslednjo interesantno notico: Pri popraviljanju cerkve frančiškanskega samostana v Kreševu so našli krsti dveh škofov, ki sta bila pokopana pred 150 leti. Telesa obeh škofov so bila popolnoma ohranjena in sveža. Drugi dan se je zbrala velika množica seljakov, ki so prišli gledat ta «čudež», toda frančiškani so dali krsti zapreti in so škofa ponovno položili v grobnico k počitku.

Samoumori v Zagrebu. Zagrebčane je v tem mesecu napadla prava manija za samomorstvo. V zadnjih 14 dneh beležijo zagrebški časopisi 5 samomorov. Med temi so 4 ženske, in večinoma mlade. Samomorilci so šli v smrt največ zaradi bede. Interesanten je slučaj mlade deklice, ki se je sprla z materjo in sklenila, da si konča življenje. Šla je v Maksimir in skočila v ribnik. Imela je pa srečo, da je bila voda na mestu, kjer je skočila, precej plitva in ji segala samo do vratu. Hladna voda ji je hitro ohladila razburjeno kri; na njeno vpitje so prihiti ljudje in jo rešili iz neprijetnega položaja.

Razbojnik Traperič pred sodiščem. V Sarajevu se je začel proces proti zloglasnemu Traperiču, ki je lanskega leta napadel in težko ranil pismonošo Dragotina Petka in mu odvzel 51.000 dinarjev. Po razbojstvu je denar skril, a ko so začeli sumiti, da je on oropal Petka, se je prijavil policiji, češ, da je užaljen, da se more o njem kaj takega sumiti. Policija pa ni upoštevala njegovega protesta, temveč ga je hitro zaprla; na potu v zapor se je Traperič iztrgal policijskemu agentu, ter skočil v naraslo Miljacko, toda rešil ga je policijski agent. Ko je bil zaprt, se je še le policiji posvetilo, kakšnega dragocenega ptička ima pod ključem. Kajti našli so pri njem dokaze, da je ubil na zverinski način trgovca Žarka Bijeliča, denar iz blagajne pobral in trgovino hladnokrvno zaklenil. Za te zločine bo T. obsojen na smrt. Pred sodnijo se vede zelo drzno in noče dokazanih mu dejanj priznati.

Razbojstvo v Novem Sadu. V Novem Sadu se je 10. aprila zgodilo predrzno razbojstvo pri belem dnevu. Trije razbojniki so prišli v stanovanje Joce Antunoviča ter se predstavili služkinji kot delavci, ki so prišli popravljati električno napeljavo. Služkinja jih je pustila v stanovanje, kjer so razbojniki takoj zvezali gospo, služkinja je pa pobegnila. Nato so tatovi hitro razbili blagajno, pobrali iz nje 150.000 dinarjev in pobegnili. Ko se je služkinja vrnila s policijo, ni bilo o tatovih ne sluha ne duha.

Sneg v Vojvodini. V Vojvodini in v Banatu je zapadel te dni visok sneg. Sedaj se je pojavil v teh krajih takšen mrz, kot ga že dolgo ne pomnijo, tako, da so setve v veliki nevarnosti, da ne pozebejo.

NEKAJ O GASILSTVU V MARIBORSKEM OKRAJU.

Zadnji čas se veliko govori in piše o gasilnih društvih v mariborskem okraju. Ker pa večina gasilnih društev, v prvi vrsti po deželi, trpi na ugledu vsled brezplodnega zabavljanja in očitanga po časopisju, da ima večina gasilnih društev nemško komando, sem pisec teh vrst prisiljen štiti gasilna društva, ki so včlanjena v «Jugoslovanski Gasilski Zvezi». V mariborskem okraju je 22 gasilnih društev, ki so vsa razun mariborskega, včlanjena v «Gasilski župi mariborski» in s tem v «Jugoslovanski Gasilski zvezi» v Ljubljani. V kolikor mi je znano, obstojajo gasilna društva v našem okraju že po 20 do 50 let in sicer je po deželi večina kmetijskega in delavskega ljudstva včlanjenega, po mestih pa največ obrtnikov. Kot gasilec ni moj namen, tukaj opisovati človekoljubnega, požrtvovalnega in celo s smrtno nevarnostjo se borečega dela gasilca, kar prepustim tistim, ki so bili priča ali pa celo sami doživeli to, da so s pomočjo gasilcev ostali pri življenju ter da jim ni moč plamena vzela tega, kar so si skozi veliko let s trudom priborili. Da mariborsko gasilno društvo ni bilo svojčas sprejeto v «Jugoslovansko Gasilsko Zvezo», ker se ima nemško povelje, so tega krivi mariborski Slovenci. Lani meseca avgusta mi je gosp. okrajni glavar dr. Lajnsič povedal, da takrat, ko se je razpisalo, naj se Slovenci oglasijo, ki želijo pristopiti h gasilnemu društvu mariborskemu, so se samo trije oglasili, kar je res obžalovanja vredno, tembolj, ker se je g. glavar izrazil: «Celi Maribor mora biti celo zadovoljen, da se vsaj Nemci še za društvo zanimajo, ker Slovenci se sploh niso priglasili.» Da v javnost ne spravim še več zla in stvari, ki so jih v tej zadevi zakrivali mariborski Slovenci, hočem za enkrat o tem molčati. Kar se pa tiče mariborskih gasilcev radi nastopa pri požarih, jim mora celi Maribor in tudi okolica izreči vso zahvalo in zaupanje. V kratkem času so prihiteli na pomoč izven mesta v: Pobrežje, Rače ali v Ruše ter so zadnji čas govorili tisti, ki znajo slovenski, tudi s slovenskimi gasilci slovenski. Pripomniti moram, da ima danes mariborsko gasilno društvo v celi Jugoslaviji najmodernejšo gasilsko opremo, oziroma gasilsko orodje, kakor brzgalne itd. Zato pa tovarišem-gasilcem v Mariboru kličem: Združimo se, pokažite, da ni Vaš namen politika in strankarstvo, ampak da mi stremimo za višjim ciljem, to je ljubezen do bližnjega v nesreči! Znano nam je, da je začetek s slovenskim poveljem za Vas iz tehničnih vzrokov bolj težaven, kakor za društva na deželi, toda s časom gre, treba je samo malo potrpežljivosti in dobre volje in takrat, ko bomo združeni, ko bo gasilno društvo mariborsko imelo prvi večji sestanek s slovenskim poveljevalnim jezikom, mora priti v Maribor na stotine gasilcev iz dežele ter tako pokažemo, da je gasilstvo mariborskega okraja preokračilo ne samo po številu, ampak tudi po delih vse druge organizacije in dopisnike v raznih časopisih, ki danes napadajo razun mariborskega gasilnega društva tudi društva iz dežele ter nam očitajo: «Avantgarda Nemcev». Res ni vse v redu, toda pride čas, da se zedinimo, sicer pa žalibog tudi v drugih narodnih društvih najdemo temne elemente, ki se kažejo danes največje Slovence, za časa vojne pa so nas šikanirali do skrajnosti. Da izve naše ljudstvo, koliko rednih članov je organiziranih, oziroma vpisanih v JGZ, pribijem, da jih je sedaj nad 12.000 in vsi ti so iz Slovenije, Korošana in Prekmurja.

Od dne 30. junija do dne 4. julija se vrši velik gasilski zlet v Prago, kjer že danes delajo velike predprave ter pričakujejo okoli 60.000 gasilcev iz vseh krajev, oziroma držav. Vršila se bode tudi velika gasilska vaja z 8000 gasilci. Kakor mi je znano, se zleta udeležijo tudi gasilci iz Jugoslavije ter se bomo ob tej priliki seznanili s tovariši Čehi, k so danes v gasilski stroki eni izmed prvih med Slovani, ter se pristrčno vesele našega prihoda.

Še nekaj: Ni moj namen, na tem mestu mogoče zagovarjati mariborskih nemških gasilcev, pač pa je moja

edina želja, da se društvo sprejme v JGZ ter da se v doglednem času snidemo in celi Sloveniji, oziroma Jugoslaviji oznamimo: Vsi gasilci mariborskega okraja stojimo pod slovensko zastavo in slovenskim poveljem!

S tovariškim pozdravom: Na pomoč!

J. Jug, član načelstva gasilske župe za okraj Maribor.

Iz Maribora.

IZVANREDNO VELIKO ZBOROVANJE ŽELEZNIČARJEVI

Maribor, dne 12. aprila.

Prometna zveza kot organizacija železničarjev SLS je sklicala za četrtek zvečer v Gambrinovo dvorano zborovanje železničarjev, da seznani naše poslance z zahte vami železniškega osebja. Na shod se je vabilo samo z malo notico v «Straži» in «Slovincu», a na zborovanje je došlo toliko zborovalcev, da je bila obširna dvorana pretesna. Vsled tega se je moralo zborovanje prenesti na velik Gambrinov vrt. Tudi prostori vrt je bil malodane premajhen. V ogromnem številu so došli železničarji vseh kategorij in ne samo iz Maribora, temveč tudi iz okoliških železničarskih ssel. Poleg železničarjev so došli tudi državni in javni nastavljenici nižjih in srednjih kategorij. Zborovanje je otvoril predsednik Prometne zveze železničar tovariš Fr. Lajh. Za predsednika je bil izbran vlakovodja tov. Puh. Predsednik je uvodoma povdarjal, da se nismo zbrali z namenom hujškanja, ampak samo radi tega, da se volilci seznanijo z našimi poslanci.

Narodni poslanec Žebot je nato v enournem govoru opisoval bedni položaj železničarjev in javnih nameščencev. Dokazoval je, da je dosedanja demokratsko radikalna vlada samo slepomišla, ko je šlo za pragmatiko in za zboljšanje obupnega položaja delavstva. Govornik je na podlagi stvarnega materiala govoril o vseh važnih točkah železničarskega vprašanja. Ko je omenil, da ima SLS poleg avtonomije glavno zahtevo zboljšanje položaja trpečih stanov, so zborovalci vzklikali in izjavljali, da se bodo železničarji in javni nameščenci po ogromni večini priključili SLS. Za Žebotom sta še govorila železničarja Lajh (Maribor) in Kaučič (Ljubljana). Zborovanje se je vršilo v najlepšem redu.

Dr. Kukovec: «Za narod in državo.» V «Taboru» z dne 12. aprila je spisal dr. Kukovec članek pod naslovom «Za narod in državo.» Z njim ni dokazal nič drugega, kakor da dne 18. marca 1923 od volitvah ni izgubil le mandata in torej nima prav nobene pravice govoriti v imenu kogarkoli, temveč da je izgubil tudi svojo pamet. Takšne nelogične neumnosti, kakor jo je napisal tukaj dr. Kukovec, bi se moral sramovati naš najbolj omejen nasprotnik. Dr. Kukovec proglašal dr. Korošca za neprijatelja domovine, ker se je dogovoril z Radičem in Spahom. On pravi: «Korošec je obiskal v Zagrebu dva moža, ki jih sodijo milijoni ljudstva, da sta neprijatelja domovine.» Radič baje ni normalen in je vsak dan pijan. Ali ni prav čudno, da so si ti milijoni slovenskega in hrvskega ljudstva — in ljudstvo je menda državal — izbrali ravno Korošca, Radiča in Spaha, pa ne dr. Kukovca. Vsi so neumni, le dr. Kukovec je pameten in je pravi državljani. Brez denunciacije in obrekovanja seveda pri Kukovcu ne pojde in višek doseže v svoji nesmiselnosti, ko kliče mater-domovino kot strašno maščevalko nad vse, ki se ne strinjajo z dr. Kukovečovo modrostjo in centralistično-demokratsko korupcijo. Seveda: ministrski stolčki so se zrušili, mandati so se zrušili, sekvestri Kukovečevih prijateljev se rušijo, vpliv pri politični in sodnijski oblasti in pri imenovanjih se ruši, ali ni čudno, da je izgubil dr. Kukovec še tisto malo pameti, ki jo je imel, in mu je ostala le njegova hudobna liberalna zagriženost, ki se hoče izdijati v obrekovanju in denuncijantstvu. Svoj članek si preberite ob hladni glavi, g. doktor in bivši minister, pa se vam zasvita, zakaj vas je ljudstvo vrglo med politično staro šaro in vas bi morala tudi vaša stranka dati pod kurateló.

Dr. Senekovič in vitez dr. Graselli. Dr. Senekovič, bivši vsemogočni šef mariborske policije je bil še za radikale preslab. Niso ga hoteli sprejeti in ko je prihajal na obiske v Maribor, se je prijatelj dr. vitez Graselli prvi med prvimi radikali v Mariboru odmikal od njega. Tudi v kavarni ni hotel biti v njegovi družbi. Čas je pa prinesel radikalom polomijo in dr. vitez Graselliju precej nemilosti pri prvih in glavnih radikalih. Sedaj sedita zopet z g. dr. Senekovičem v kavarni skupaj in neki humorist se ni mogel vzdržati pripom: be: «Die Kaltgestellten setzten sich zusammen, um sich zu erwärmen —».

Pogodili so jih. «Obzor» od torka piše o uredništvu slaboznanega «Tabora» dobesedno sledeče: «Nezgoda u stranačkoj polemici. — Demokratski mariborski «Tabor» na uvodnem mestu a pod naslovom «Federalisti» veli slijedeče: Tudjice imadu kod nas privlačivu moč. Republika, federacija, konferencija, autonmija — ti grčki izrazi itd. Kako se vidi, uvodničar «Tabora», nije pošao dalje od druge gimnazije, jer od sviju četiri izraza samo je autonmija grčka riječ». Tako sodbo je izrekel o «Taborovem» uredništvu v celi Jugoslaviji najboljši in najkulturneji list in jo podpisemo tudi mi Slovenci, ki znamo ločiti latinščino od grščine in ne trpimo megalomanov in slamorezcev, ki po listovih predalih mažejo svojo nevednost s puhlimi frazami in z zlobnim natočevanjem.

Molčali bi najl v torkovem «Jutru» si je dovolil neki dopisnik prav neslane in bedaste opazke. Najprej se je spravil nad naš shod, ki se je vršil na vrtu Gambrinove restavracije in je bil po «Jutru» slabo obiskan za-

radi neugodnega vremena. Mi smo s shodom prav zadovoljni in vemo, da se naši somišljeniki ne boje snega in dežja, kakor vaša Orjuna, ki «ausrika» samo ob lepem in suhem vremenu. Zato smo jih v nedeljo takoj pogrešali, ali pa se jim je zdelo, da nas je vendar preveč! «Jutrovemu» dopisniku pa svetujemo, da naj ob takem vremenu ostane za pečjo doma, da se mu ne razmoči še tista malenkost možganov, ki mu je ostala od zadnjih volitev. Prav neslana in neokusna opazka pa je bila v «Jutru» o popoldanski predstavi v Narodnem domu, kjer jih je po «Jutru» sedelo nekaj v dvorani in nekaj pa jih je igralo na odru in oo. frančiškani so ploskali. Dopisniku, ki je najbrž tudi enake mentalitete kakor gospod knjigoveški mojster V. W. in podobni prijatelji delovnega ljudstva, ne gre v glavo, da se predrznej tudi služkinje in delavke na gledališki oder, ker pokažejo brezdvoma večjo smisel in talent za umetnost nego naša jara demokratska gospoda, ki misli, da je umetnost privilegij bogatašev-lenuhov, za delovno ljudstvo pa naj bi zadostovala edino zveličavna Orjuna in nje neslavni vandalizem in donkišotske oslarije. Da v očigled takega naziranja in ljudske vzgoje «navzdol», namesto «navzgor», kakor jo goji in želi ta naduta in puhla gospoda, ostajajo prireditve ne samo naše, temveč tudi takšne kot je sedanja VI. razstava kluba Grohar, premalo ali sploh neposečane, se potem ni čuditi. Mi tudi ne razumemo, zakaj vzdihuje dopisnik za «prejšnjimi lepšimi časi, ko je bilo v našem Narodnem domu vse drugače!» Seveda je bilo drugače in tudi lepše, vse dotle, dokler niste prišli vi in vaša Orjuna in smo branili naše slovenstvo in naš narod sami proti veliko močnejšemu sovražniku, ki pa se ni posluževal takih ogabnih metod, kakor se jih poslužuje liberalna demokratska klika s svojo fašistovski zločinski Orjuno.

Močno metlo bo rabil naslednik župana Grčarja na magistratu, če noče, da se tudi sam zaduši v korupciji ter ne spravi urada popolnoma ob dobro ime radi nekaterih kreatur, ki so se tam ustoličile in sedaj v svoji predrznosti še hujše uganjajo, če se sliši kaka kritična beseda. Subordinacije, sobotaža in roganje je že na dnevnem redu. Kako naj bi bilo tudi drugače! Župan je videti celo zadovoljen, da se tak človek, kakor je Jež, s pozivom na njegovo prijateljstvo naravnost barabsko obnaša in po toleranci vsega takega in podobnega gre pač tako daleč navzdol, da se celo po županovi protekciji iz Ribnice importirana pisarica pred večkratnimi dopusti po pisarnah roga, češ, bom že vlak zamudila, da si dopust podaljšam. — Nezdruve in nečedne razmere na magistratu vidijo tudi zunaj stoječi in zato si lahko takozvani krožek prihrani muko in brigo, delati se nekako nevednega o stvareh, ki že daleč smrdijo.

V Mariboru je umrl dne 11. aprila g. Alojz Eigl, črkostavec v Mariborski tiskarni v 65. letu svoje starosti. Bil je od leta 1889 v omenjenem podjetju (prej Kralik), kjer je tudi lanskega leta obhajal svoj 50 letni jubilej čil in krepak. Zadel ga je kap. Pogreb se vrši danes ob 5. uri popoldne na pokopališču v Studencih pri Mariboru. Bodi mu zemljica lahka!

Konfisciranje vodenega mleka. Neosnovane so govorice, da bi bilo mleko zaplenjeno pri mlekarni Bernhard; to se je zgodilo pri neki drugi mlekarni in od oblasti je bilo mlekarni Bernhard poverjeno mleko, da se zopet razvedeni.

Astronomična predavanja. Polkovnik K. Philippovič priredi drugo predavanje o zvezdošlovju, ki obeta še več zanimivosti kot prvo. Tokrat govori o repaticah, o njih številu in njihovih potih. Najznamenitejše hoče imenovati in dokazati matematično, da mora v določenem času ena izmed repatic skupaj trčiti z zemljo. Popisal in pojasnil bo, kake dalekosežne posledice bi imela taka katastrofa za našo zemljo. Končno hoče opozoriti na razodetja — božja in privatna — o koncu sveta, ki se čudovito ujema z rezultati znanosti. Drugo predavanje se vrši v soboto 14. aprila 1923 ob pol 20. uri (pol 8. uri zvečer) v kazini. Vstopnina 2 dinarja, sedeži 2 in 6 dinarjev.

PRIPOROČLJIVE KNJIGE.

Nova knjiga! Gladiatorji. Zgodovinski roman iz leta 70. po Kristusu. Angleški spisal Whyte Melville. I. in II. del. Založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. — Naša tiskarna je izdala Gladiatorje v ponatisu. S tem je jako ustregla našemu ljudstvu. Zdaj že skoraj ni več dobiti poštene pripovedne knjige, starih ni več, novih pa radi draginje nikdo več ne založi. Gladiatorji so krasen roman iz prvih časov krščanstva. Kdor začne to povest enkrat brati, je ne odloži poprej, dokler je ne prečita. Cela povest obsega dva zvezka. Cena je za naše razmere zelo nizka. Prvi del stane s poštino vred 9 dinarjev, drugi del pa 11 dinarjev. Dobi se v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Zanimiva nemška knjiga. V založništvu Kösel in Pustet v Kemptenu je ob Božiču 1922 izšla knjiga: Dr. Josef Leo Seifert «Literaturgeschichte der Čechoslowaken, Südslawen und Bulgaren.» Res je v knjigi nekaj napak in zamenjav glede imen, naslovov in letnic, saj se take reči prigode še domačim slovstvenim zgodovinarjem. A brezdvomno bo knjiga dobro služila Nemcem, ki se hočejo nekoliko poučiti o slovstvenih razmerah imenovanih slovanskih narodov. A tudi pri nas jo bo vsakdo rad vzel v roko, da pogleda, kako sodi o nas Nemec, ki pač precej točno pozna naše slovstvo (izvestitelj mu je bil navrh naš najboljši slovstveni zgodovinar, vseučilišni profesor dr. Prijatelj), a da se iz tega zgoščenega nemškega pregleda (240 strani male osmerke) pouči tudi o češkem, hrvaškem in bolgarskem slovstvu, ker mi takih zgodovin še nimamo. Ker je bil pisatelj izvestitelj dr. Prijatelj, je sodba o naših literatih jasna in dokaj objektivna ne samo opazo-

vano iz slovenskega imetniškega ustvarjanja, temveč objektivna tudi iz umetniško-kritičnega opazovanja in stališča zapadno-evropskih literatur. Kdor hoče torej tudi sodbo o naših literatih, posebno o Medvedu, Silviju Sardenku, O. Zupančiču, Fr. Ks. Mešku in Finžgarju, iz svetovniliterarnega stališča, naj poseže po tej knjigi.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

G. dr. Andrej Veble, št. Lenart: Izjavljamo, da Vi niste pisali notic o sodniku dr. Čemerju. Poročila o postopanju dr. Čemerja smo dobivali iz celega šentlenarskega okraja. O dogodkih v gostilni Retzer smo dobili poročila od zanesljivih naših pristašev. Sigurno pa je, da niste bili Vi naš informator. — Slov. Bistrica: Prosimo, pošljite nam še več materijala o «delovanju» orjuna dr. Reisman v Slov. Bistrici za časa preobrata. Njegove kupčije bodo zanimale ne samo orjunske, ampak tudi neorjunske kroge. Tudi mi smo mnenja, da je dr. Reisman glavni krivec orjunskih razbojništev v mariborskem okrožju. — Gornja Radgona: Mislimo, da se ne izplača pečati se z Jurkovičem in njegovim bivšim «samostojnim» drugom P. v Apačah. J. in P. sta veliki ničli. — Mariborski trgovec: Podatki glede «Orienta» in «Balkana» so resnični. Obe družbi sta dali svoje ljudi na razpolago orjuncem. «Orient» celo svoj avto. To stoji. Žal ste si trgovci sami krivi tega položaja. Nasedli ste Weixlu, Šostariču in drugim demokratskim hujskačem. Mnogi Mariborčani že obžalujejo svoj nepremišljen korak, da so se udinjali demokratom.

Uredniška izjava. Gospod notar Fran Štupca pri Sv. Lenartu v Slov. gor. ni napisal notic, obravnavajočih sorodstvene razmere gospoda okrajnega sodnika dr. Josipa Čemer z rodbino odvetnika g. dr. Milana Gorishek. v št. Lenartu.

TRGOVCI!

Prodajam trgovino z mešanim blagom v Mariboru, Ruška cesta št. 37.

Davorin JERMAN
trgovec.

POD VEJO, Vinarski graben 175

prodaja PICHLER

traminca po 32 K in prvovrstni jabolčnik po 12 K l.

V PEKEL

na „vinotoč pod vejo“ yabim vse svoje dosedanje vsakoletne goste in njihove znance ter prijatelje, kakor tudi vse druge častilce narave in dobre kapljice iz leta 1921 in 1922.

V PEKLU, 13. aprila 1923.

ANDREJ JANŽEKOVIČ.

Grahorica za seme prosena kaša, koruza in za krmo

najceneje pri

JOSIP ROSENBERG
MARIBOR 1-3 173

Sporočila se nam:

Novo je došlo najrazličnejše angleško sukno za moške in ženske ter razno drugo manufakturno platneno in bombažasto blago. Izbira je bogata, cene nizke; o tem se preprčajte z enkratnim nakupom in postanete naš stalni odjemalec.

Priporočila se vsem dobro znana trdka

FRANC MASTEK, manufakturna in modna trgovina,
Glavni trg 16.

Gospodinje, Vam to velja! Ostanite pri domačem blagu in zahtevajte pri trgovcu le testenine «Pekatele». So najcenejše — ker se zelo nakuhajo.

Zahtevajte brezplačni ilustrovani cenik «KARO»-čevljev, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjenje noge. — Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19, telefon 157. 137

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

43

Kemp je strmél. Popoldan je bil vroč in tih, nič se ni zgenilo, le dva metuljčka sta se lovila med cveticami. Adye je ležal na trati blizu vrat. Vsa okna na bližnjih vilah so bila zaprta, nobene žive duše ni bilo videti. Le v vrtu sosedne poletne hiše je dremala bela postava.

Udarci so zagrmeli ob hišna vrata. Pa služkinja je dobila strogo povelje, nihče ni prišel odpirat. Kemp je vzel iz peči železo, da bi imel orožje pri roki, in je iznova pregledal vsa okna v pritličju. Vse je bilo varno. Šel je v knjižnico. Adye je še vedno ležal nepremičen. Po cesti je prihajala služkinja z dvema stražnikoma.

Tedaj so spet zabobneli težki udarci. Pohitel je h kuhinjskim vratom, odklenil in jih nekoliko odprl.

Prestrašen je obstal. Okno je bilo zdrobljeno, težka sekira, gnana od nevidne roke, je sekala v lesene žalužije, da so treske letele na vse strani.

Hipoma je sekira izginila in samokres se je pomolil skozi odprtino. Kemp je odskočil. Trenutek pozneje je počil strel in krogla je udarila poleg njega v podboje. Zaloputnil in zaklenil je vrata. Čul je, kako je zunaj kričal in se smejal Griffin. Razbijanje se je ponovilo.

Kemp je premišljeval. Vsak hip bo nevidni v kuhinji. In tale vrata ga ne bodo dolgo zadrževala. — In potem?

Pri hišnih vratih je zazvonilo. Policaja sta prišla. — Kemp je stekel v vežo, pa odprl šele, ko mu je zunaj odgovoril deklin glas. Novodošli so se zrinili skozi vrata. Kemp jih je naglo spet zaprl.

»Nevidni človek —«, je razlagal Kemp v pretrganih stavkih. »Samokres ima. Dva strela —. Adye ubit —. Ste ga videli —? Na trati —.«

»Adye —?«

»Adye —.«

»Prišli smo čez dvorišče«, je odgovorila služkinja.

»Kaj pomeni to razbijanje?« je vprašal eden policajev.

»V kuhinji je —. Če že ni —. Sekiro je našel —.«

V trenutku je odmevala vsa hiša od silnih udarcev na kuhinjska vrata. Služkinja se je prestrašila in zbežala v obednico. Kemp je razlagal položaj.

Vrata so padla.

»Za menoj!« je zavpil Kemp in porinil policaja v obednico.

»Železo v rokel!« Stisnil je svoje železo prvemu v pest in dal drugemu tisto, ki je stalo za pečjo v obednici. Sekira se je zavihtela v zraku.

»Lop!« je ujel policaj udarec z železom. Samokres je počil, krogla je preluknjala sliko. Drugi policaj je udaril po samokresu, kakor bi kdo lopnil po sitni osi. Zletel je na tla.

Služkinja je planila k oknu obednice ter ga hitela odpirati.

Sekira se je umaknila na hodnik, se povesila in obvisela dva čevlja od tal. Čuli so, kako je nevidni sopel.

Enonadstropna hiša Posedstva, gostilne, hiše, trgovine, vile v Mariboru se iz proste roke prodaja Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 3 177

Dve psi čiste volčje pasme, ena s 4 mladiči, zelo čuječe, se prodote. Zaff v Pobrežju, Ob Dravi 1. 3-8 166

Knjigovodstvo 4-4
tesnopisje
posamezni pouk.
KOVAČ, Krekova ul. 6

Posedstva, gostilne, hiše, trgovine, vile prodaja Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 3 177

Vinotoč „pod vejo“ v Počehovi odprti. — Jeriča 2-4 154

»Proč vidval!« je dejal glas iz praznine. »Z vama nimam ničesar opraviti! Kempa iščem.«

»Mi pa iščemo vas!« je dejal prvi policaj, skočil in zamahnil z železom po glasu. Toda nevidni človek se je najbrž umaknil in železo je udarilo po stojalu za dežnike.

Policaj se je opotekal. Tedaj se je dvignila sekira —. Čelada se je razklala in policaj je zletel na tla kakor od strele zadet.

Drugi policaj je udaril po nevidni roki in zadel nekaj mehkega. Bolesten vzklil se je čul, sekira je padla na tla. Stražnik je stopil na njo, iznova udaril, pa zadel v praznino. Tih je ostal in poslušal —.

V obednici se je odpiralo okno. Nagli koraki so se začuli. Njegov tovariš se je premaknil, sedel, in si brisal kri z lica.

»Kje je —?«

»Ne vem. Udaril sem ga. Zunaj na hodniku stoji, ako ni zbežal po stopnicah. Dr. Kemp —!«

Drugi policaj se je pobral na noge. Bosi koraki so zašušteli na stopnicah.

»Lop!« je udaril prvi policaj, pa zadel plinovo svetiljko, ki je visela na hodniku.

Skočil je po stopnicah, da bi zasledoval nevidnega človeka, pa si je premislil.

»Dr. Kemp —!« je zaklical.

Nihče se ni oglasil.

»Dr. Kemp — to je junak!« je dejal tovarišu.

Okno v obednici je bilo odprto, pa ne služkinje, ne Kempa ni bilo videti.

Policaja sta dobila oba jako izrazito mnenje o Kempovem pogumu.

XXVIII.

Ugnan.

Gospod Heelas je bil Kempov sosed. Med oblego Kempove vile je miroljubni mož dremal na vrtu pred hišo.

Gospod Heelas je bil eden tistih, ki niso hoteli verovati v «nevidnega človeka» in v druge take neumnosti. Njegova žena je seve verovala.

Sprehajal se je na vrtu, kot bi se na vsem svetu ničesar posebnega ne bilo zgodilo, in zadrževal je v toplem popoldanskem solncu, kakor je bil vajen že leta. Spal je, ko so ženketala in se lomila okna pri sosedu, in se je mahoma zbudil. Živo se mu je zdelo, da nekaj ni čisto v redu.

Pogledal je tja h Kempu, si mel oči in spet pogledal. Nato je postavil noge na tla in poslušal.

Čudno —. Hiša je izgledala kakor razdjana in zapuščena. Vsa okna polomljena, vse šipe potrte —.

»Prišel bi, da je bilo pred dvajsetimi minutami še vse v najlepšem redu!« je mrmral.

Težek udarec nekje v bližini je pretresel zrak. — Se je stal z odprtimi usti, ko se je zgodilo nekaj povsem čudnega —.

Okno v pritličju sosedove hiše se je siloma odprlo in Kempova služkinja se je prikazala v njem. In za njo je stal — dr. Kemp in jej pomagal na okno. Služkinja je skočila z okna na tla, planila in izginila med grmičjem. Zanj je skočil dr. Kemp, planil in izginil med grmičjem, se spet prikazal na trati in spet izginil. Koj nato je gibčno preplezal plot, skočil na cesto in zdiral v naglih skokih, pi grču navzdol proti njemu.

Nem in začuden je gledal gospod Heelas te nenavadne dogodke. Ko pa je ugotovil, da beži dr. Kemp proti njegovi hiši, se je zdramil. Neka misel mu je prišla.

»Hola —! Nevidni človek —! Torej je le res —?«

Pri gospodu Heelasu je bila misel že tudi dejanje. — Njegova kuharica ga je opazovala iz za okna in se čudila, ko je videla starega debeluharja hiteti preko vrta z vrtoglavo naglico dobrih petnajstih kilometrov na uro. — In koj nato so loputala vrata, zvonci so klicali in glas gospoda Heelasa je rjovel po hiši kakor glas zabodenega vola.

»Zaprte vrata, zaprite okna, zaprite vse —! Nevidni človek prihaja!«

Domača svinjska mast 1^a garantirano čista

v sodih po 200 kg v dežah po 50 in 100 kg v dozah po 1, 3 in 10, dobava doklar traja zaloga brezobvezno po Din. 40 — za kg pri večjem odjemu Din. 39 — za kg franco tovarna brez amblaže trdka

„GLOBUS“ konzervne lovarne, Vrhnika. Slovenija. 3-3 167

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani trdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

Ivoz jajc
P. J. KLEFISCH-Ptuj
Ljutomerska cesta 4

kupuje vedno vsako množino jajc po najvišji dnevni ceni.

BRZOJAV: KLEFISCH, PTUJ.